

Controle effecten indexatie Wmo regio Alkmaar

Op verzoek van de netwerkorganisatie regio Alkmaar heeft HHM een controle berekening gemaakt voor de tarieven in de Wmo. Daarbij zijn de parameters die bij het initiële tariefonderzoek werden vastgesteld, aangepast naar actuele waarden (prijsspeil 2023).

Aanpak

Om de controle uit te voeren, hebben we gebruik gemaakt van de oorspronkelijke rekenmodellen en de op basis daarvan opgestelde rapportages met de adviestarieven. Vervolgens hebben we in de oorspronkelijke berekeningen de actuele waarden ingevuld en daarmee de berekening opnieuw gemaakt. In de onderstaande tabel is per parameter aangegeven tot welke aanpassingen dit heeft geleid.

Parameter	Omschrijving
Inschaling	De functiemix als combinatie van verschillende cao's en functieniveaus, vertaald naar salarisschalen is ongewijzigd overgenomen. De salarisbedragen zijn aangepast naar de feitelijke bedragen op 1-1-2023.
Opslagen	Hierbij volgen we de actuele waarden uit de cao's. Dit is soms wat lastig, omdat in enkele cao's een individueel keuzebudget bestaat uit meerdere componenten. Omwille van de vergelijking met de oorspronkelijke berekeningen, laten we dit landen in de indertijd gebruikte opslagen.
Sociale lasten	De werkgeverslasten, zoals de verschillende verplichte verzekeringen, pensioen, etc. zijn aangepast naar de opslagen die in 2023 geldig zijn
Overhead	De opslagen zijn ongewijzigd toegepast in de nieuwe berekeningen. Overigens laat de actuele benchmark zien dat de overhead in enkele sectoren gedaald is ten opzichte van het indertijd gebruikte opslagpercentage.
Risico-opslag	Ook deze opslag is ongewijzigd.
Productiviteit/ declarabiliteit	In de kern van deze parameter ongewijzigd blijven. Er is echter actueel sprake van een (fors) hoger ziekteverzuim.
Overige kosten voorziening	In de opbouw van de overige kosten passen we de actuele waarden toe uit de indertijd gebruikte bronnen van de NZa.

Tabel 1: aanpassingen per parameter

A. Wmo-tarieven

De basis hiervoor is beschreven in de notitie 'Opbouw tarieven Wmo Begeleiding en Beschermd Thuis 2020' (kenmerk PB190552 van 15 april 2019). De berekeningen zijn gemaakt in de excel spreadsheet met kenmerk PB190115 (versie 2 van 1 maart 2019). Vanuit de basisgegevens die in de notitie zijn beschreven en de parameterwaarden die in de spreadsheet zijn gebruikt, hebben we de volgende aanpassingen doorgevoerd:

Inschaling

De functiemix (verdeling MBO3/MB4/HBO) is gelijk gebleven, net als de salarisschalen per niveau. Ook de cao-mix is gehandhaafd. Voor de controleberekening zijn de gemiddelde salarissen in heel 2023 gebruikt, afgeleid uit de cao's. Daarmee zijn de aangekondigde salarisstijgingen verwerkt in de berekeningen.

Opslagen

De opslag EJU (eindejaarsuitkering) is aangepast. In de cao's VWT (Verpleging, Verzorging, Thuiszorg) en GGZ (Geestelijke Gezondheidszorg) is deze inmiddels 8,33%. In de cao GHZ (Gehandicaptenzorg) is sprake van een keuzebudget waarbij de eindejaarsuitkering 8,3% bedraagt, die wordt ook over de Vakantietoeslag (8%) geheven. Daarmee komt de EJU in de gehandicaptensector uit op 8,964%. Aangezien elke cao voor eenderde meetelt, komt in de nieuwe berekening de EJU uit op 8,541%.

Sociale lasten

Deze zijn aangepast op het actuele niveau. Daarbij moeten we een inschatting maken van het aandeel personeel in vast dienstverband versus flexmedewerkers, in verband met de hoogte van de WW-premie. Ook is een inschatting nodig van het aantal grote (>25 fte) aanbieders versus de kleinere, in verband met de premie voor het AOF. In beide gevallen baseren we ons hierbij op de uitkomsten van recente trajecten om tot tarieven te komen; namelijk dat 85% van de medewerkers in vast dienstverband werkt en dat 80% van de zorgorganisaties als 'groot' wordt gekwalificeerd.

In de cao VWT is sinds kort sprake van een extra opslag van 0,04% voor het zogeheten A&O Fonds, waarmee personeelstekorten worden bestreden. Aangezien deze cao voor eenderde meetelt, is hiervoor een opslag van 0,013% aan de werkgeverslasten toegevoegd.

Verder zijn de pensioenafdrachten aangepast aan de huidige percentages en de actuele franchises. Deze zijn in de herberekening nu per product berekend.

De combinatie van sociale lasten en pensioenopslag komt nu met gemiddeld 28,13% iets lager uit dan de 30% waarmee in 2019 werd gerekend.

Overhead

Voor de herberekening is het opslagpercentage van 35% ongewijzigd gehanteerd.

Productiviteit

Ook bij deze parameter hebben we de uitgangspunten uit 2019 ongewijzigd gelaten.

Overige kosten

Locatiekosten dagbesteding

Dit heeft met name betrekking op de opslag op de kosten van de professional bij dagbesteding, namelijk de NHC/NIC ten behoeve van de locatie. Deze waren in 2019 afgeleid van de vergelijkbare dagbesteding onder de Wlz. Punt is dat één van de drie gebruikte varianten (VV 1-4) inmiddels niet meer separaat door de NZa wordt geprijsd. Daarom hebben we voor die variant gekeken naar de actuele waarden van het bijpassende VPT zonder behandeling, aangezien daar geen andere huisvesting aan de orde lijkt dan die voor de dagbesteding. Op basis van dezelfde berekening als in 2019, is de opslag voor de locatie van dagbesteding nu aangepast tot een actuele waarde.

Vervoer

Ook de vervoerscomponent is voor de herberekening afgeleid van de actuele waarden in de Wlz. Daarbij hebben we gekeken naar de vergoedingen die in de Wlz gelden over afstanden tot 10 kilometer enkele reis, aangezien we vermoeden dat dit voor de regio een herkenbaar uitgangspunt is (hoewel dit in 2019 niet als zodanig is vastgesteld).

Uitkomsten Wmo tarieven

In de onderstaande tabel zijn de uitkomsten van de herberekening weergegeven, aangevuld met de oorspronkelijke uitkomsten voor 2020 en met de geïndiceerde tarieven van de regio¹.

	oorspronkelijk HHM 2020	tarief Regio 2023 na indexatie	HHM 2023 na herberekening	
Z&VW Licht	€ 51,41	€ 56,49	€ 56,20	per uur
Z&VW Midden	€ 58,75	€ 64,57	€ 65,00	per uur
Z&VW Zwaar	€ 63,92	€ 70,24	€ 70,59	per uur
ZDI Licht	€ 30,60	€ 33,56	€ 35,36	per dagdeel
ZDI Midden	€ 42,34	€ 46,46	€ 48,37	per dagdeel
ZDI Zwaar	€ 62,10	€ 68,17	€ 70,17	per dagdeel
Vervoer gewoon	€ 8,00	€ 8,92	€ 14,52	per etmaal
Vervoer rolstoel	€ 16,00	€ 17,85	€ 23,86	per etmaal

Tabel 2: uitkomsten van de herberekening van de Wmo tarieven

Conclusie

De uitkomsten laten zien dat we kunnen begrijpen dat de aanbieders ervaren dat door de indexatie de tarieven voor dagbesteding mogelijk te laag zijn uitgekomen. Herberekening met de actuele waarden van de oorspronkelijk vastgestelde parameters laat zien dat de uitkomsten licht hoger zijn dan de uitkomsten op basis van de overeengekomen indexatie. Dit verschil in de tarieven voor dagbesteding bedraagt gemiddeld 4% en is met name te wijten aan de cao ontwikkelingen. Het rekensalaris in de actuele berekeningen is gemiddeld 13,4% hoger dan in de initiële berekeningen uit 2019. De verschillen in de vervoertarieven hangen samen met de aangepaste tarieven in de Wlz, waar het advies op gebaseerd is.

¹ Het rekenmodel waarmee de berekeningen zijn gemaakt, is separaat aan de netwerkorganisatie beschikbaar gesteld (kenmerk ND/23/1028/itwra van 25 januari 2023).

B. Tarieven beschermd wonen

Dezelfde aanpak hebben we gehanteerd voor een analyse van de tarieven voor Beschermd Wonen en de bijbehorende dagbesteding. Bronnen hiervoor zijn de notitie 'Opbouw tarieven Beschermd Wonen 2020' (kenmerk PB190554 van 15 april 2019) en het rekenmodel met kenmerk 'PB190173, tariefberekening BW na marktverkenning v2' eveneens van april 2019.

Bij de controle hebben we ook hier dezelfde parameterwaarden gehanteerd, waar nodig (salaris en sociale lasten) aangepast naar het niveau van 2023. Dit analoog aan de hiervoor gemaakte opmerkingen bij de Wmo-tarieven. Aanvullend zijn hierbij de volgende opmerkingen te maken:

Inschaling

De personeelskosten zijn ingedeeld naar de salarisschalen, niet naar de opleidingsniveaus. Voor beide 'mixen' (begeleiding / dagbesteding) zien we dat het rekensalaris nu 13,4% hoger uitkomt dan bij de berekeningen in 2019.

Overige kosten

Locatiekosten dagbesteding

Hoewel uit de stukken niet duidelijk blijkt in hoeverre in 2019 deze component is toegevoegd in het tarief, hebben we nu dezelfde opslag aangehouden als bij de dagbesteding Wmo (zie de vorige paragraaf).

Locatiekosten beschermd wonen

Deze zijn aangepast aan het niveau van 2023 op basis van de uitkomsten van een recent door HHM uitgevoerd tariefonderzoek Beschermd Wonen. Daarin is gebruik gemaakt van de actuele NHC/NIC waarden in de Wlz. Voor de overeenkomende pakketten (onderste drie pakketten GGZ-wonen) komt de gemiddelde waarde uit op € 26,51 in 2023 (dat was € 23,50 in 2019).

Hotelmatige kosten beschermd wonen

Ook deze component is opgehoogd naar prijspeil 2023 op basis van dat recente onderzoek. Daarin zijn de uitkomsten van onderzoek uit 2018 geïndexeerd naar 2023. De uitkomst leidt tot een opslag van € 26,50 per cliënt per etmaal (dat was € 25,= in 2019).

Toezicht

In 2019 werd voor 'toezicht' in de berekening uitgegaan van een opslag van € 433,= per maand (€ 99,92 per week). De opbouw van de berekening die tot deze uitkomst leidt, is niet meer te herleiden. Daarom hebben we ons voor de actuele waarde van deze component ook gebaseerd op het recent afgesloten tariefonderzoek voor een andere centrumgemeente. Daarbij is een opbouw van het toezicht uitgewerkt die uitgaat van een slaapwacht (MBO4) voor meerdere cliënten, die gemiddeld één uur per nacht actieve inzet pleegt. Wanneer we die uitgangspunten toepassen voor in totaal 16 cliënten, leidt dit tot een opslag van € 100,96 per cliënt per week.

Vervoer

Dit is doorgerekend op basis van de hiervoor beschreven NZa-tarieven voor 2023 (gebaseerd op georganiseerd vervoerd over afstanden tot 10 kilometer).

Uitkomsten tarieven Beschermd Wonen

In de onderstaande tabel zijn de uitkomsten van de herberekening weergegeven, in vergelijking met de oorspronkelijk berekende tarieven en de uitkomsten door indexatie.

	oorspronkelijk HHM 2020	tarief Regio 2023 na indexatie	HHM 2023 na herberekening	
BW I	€ 140,29	€ 153,51	€ 153,32	per etmaal
BW II	€ 166,31	€ 182,10	€ 181,94	per etmaal
BW III	€ 192,32	€ 210,68	€ 210,57	per etmaal
DB basis	€ 20,49	€ 22,47	€ 24,53	per etmaal
DB basis vervoer	€ 23,65	€ 25,90	€ 30,27	per etmaal
DB basis rolstoel	€ 26,82	€ 29,34	€ 33,96	per etmaal
DB intens	€ 37,60	€ 41,27	€ 44,27	per etmaal
DB intens vervoer	€ 40,76	€ 44,70	€ 50,01	per etmaal
DB intens rolstoel	€ 43,93	€ 48,14	€ 53,71	per etmaal

Tabel 3: uitkomsten van de herberekening van de tarieven voor Beschermd Wonen

Conclusie

Uit de vergelijking blijft dat de tarieven voor beschermd wonen na indexatie vrijwel overeenkomen met de herberekende tarieven. Hier zien we dus dat de indexatie de stijging van de cao-salarissen heeft gevolgd.

Voor de dagbestedingsvarianten is er wel verschil tussen de herberekening en de geïndexeerde tarieven. Voor de variant zonder vervoer is dat gemiddeld 8%. Dit wordt mede veroorzaakt door een hogere toeslag voor de locatiekosten. De varianten met vervoer stijgen gemiddeld 14%, omdat de hogere vervoerstarieven daarin doorwerken.

C. Conclusie en advies

Op grond van de analyse komen wij tot de volgende conclusies:

- 1) De tarieven die de regio Alkmaar hanteert in 2023 zijn naar ons inzicht nog altijd reëel in technische zin. Ze voldoen immers aan de eisen van de AMvB en ze zijn indertijd tot stand gekomen in een traject met de aanbieders. Aangezien de gekozen parameterwaarden toen reëel waren en de tarieven sindsdien zijn geïndexeerd volgens het contract, voldoet de uitkomst in technische eisen van de eisen die aan een reëel tarief worden gesteld.
- 2) Punt is wel dat door de gekozen werkwijze van indexatie er bij enkele producten een negatief verschil blijkt ten opzichte van de herberekening op basis van actuele parameterwaarden. Daarmee begrijpen we dat de aanbieders vragen hebben gesteld bij de tarieven voor 2023 als uitkomsten van de indexatie.
- 3) Wij adviseren daarom dat de netwerkorganisatie analyseert in hoeverre de gekozen indexatiesystematiek aansluit op de ontwikkeling van de kosten. Wij hebben begrepen dat de regio indexeert op basis van de ontwikkelingen in de cao. Mogelijk kan worden beoordeeld in hoeverre de uitkomsten daarvan overeenkomen met een algemeen gebruikelijke indexatie door middel van de OVA en/of met het jaarlijkse accres, waarmee de rijksbijdrage voor de Wmo in het Gemeentefonds stijgt. Tevens lijkt het ons van belang hierbij in de overwegingen mee te nemen of de indexatie een terugwerkende kracht heeft (aanpassing op basis van de feitelijk in het afgelopen jaar gestegen kosten) of een prospectief karakter kent (aanpassing op basis van de verwachte prijsstijgingen voor het komende jaar).
- 4) Tot slot adviseren wij de netwerkorganisatie om eventuele aanpassingen van de tarieven bovenop de indexatie, te motiveren vanuit de relatie met de aanbieders en goed opdrachtgeverschap. Een eventuele aanpassing op basis van de AMvB Reële Tarieven kan tot een complexere situatie leiden, omdat dan immers alle parameterwaarden opnieuw ter discussie worden gesteld.